kambio

portabos independiente antijano

in dit augustusnummer:
kritiek op het bekroond koloniaal produkt van
van leeuwen & cruetzberg pag. 4

een overzicht van de politieke partijen in Latijns Amerika pag 15

poëtische episoden met j. m. eustatia op pag 8

israel, wie wat waar en wanneer, los van alle schuldgevoelens; de waarheid a-semitisch en -arabisch bekeken.

Nederlandse „heilige roeping en plicht" of zuivre opportunisme en ontduiking van internationale normen pag 4

anja 3, número 4. augustus 1967

kambio

portabos independiente antijano

redakshon: h. arends, h. hollander, antijas; m. de castro, tilburg; e. n. kleinmoedig, a. moen, amsterdam; r. pieters, delft; c. romney, leiden; j. eustatia, f. oduber, g. maduro, nijmegen

kambio ta sali kada seis siman; supskrishon ta monta f. 5.— pa anja. eksemplarnan di kambio ta ser bendí pa f. 0.75 kada uno na librerianan antijano. pa tur otro informashon: tel. 23434-36091-35816.
imprenta: otto h. zalm.

direkshon
na hulanda: e. n. kleinmoedig, johan huizingalaan 340 amsterdam
na antijas: h. arends, sta. rosaweg 80, burundanga, curaçao.
numero di giro:
na hulanda: no 699830 na nomber di e. n. kleinmoedig
na corsow: no 238200 na nomber di kambio.

kontenido:

Boel-i-shit

mixture voor een neokoloniale cocktail

Weer een film over de Antillen: dit maal speciaal over het eiland Curacao. Een film van Peter Creutzberg, gemaakt in opdracht van het bestuurscollege van Curacao, komt in Nederland in het middelpunt der belangstelling, doordat een jury — waarin niet alleen maar stommelingen zitten — deze film voordraagt voor de staatsprijs.
Lezers u kunt zich voorstellen dat wij als antilliaan ons gehaast hebben deze te gaan zien.

Wij geven het toe; helemaal vrij van boze vermoedens waren wij niet, omdat wij reeds eerder met de filmer Creutzberg hadden kennis gemaakt en wij in voorgaande produkties van voornoemde cineast nimmer de indruk hebben kunnen krijgen met een oorspronkelijk talent te doen te hebben: onze mening over korte films als "te aworo" en "oké aki Antiyas" was bepaald niet gunstig; verder dan een poging tot mooifilmerei, een ouderwets "mooie plaatjes schieten" had Creutzberg het in deze produkties niet gebracht.

Als men enkele jaren later verneemt dat deze producent van "prentenboeken voor grote mensen", met een film die hetzelfde landschap tot achtergrond heeft, ineens in aanmerking komt voor de hoogste nederladse filmprijs, dan kunt u zich voorstellen dat wij in verwarring gebracht waren: deze snelle evolutie kwam ons als ongeloofwaardig voor!

De redaktie van Kambio kreeg de gelegenheid de film in voorvertoning te zien doordat de NCRV-medewerker H. Mochèl, de redaktie uitnodigde om voor de nederlandse televisie in een interview onze mening over dit produkt te geven. Dit intervieuw is vrijdag 17 juni voor de NCRV-televisie uitgezonden, vergezeld van enkele filmbeelden uit de film en gevolgd door een kort commentaar van Creutzberg op de kritiek van Kambio op zijn jongste werk.

Wij kunnen ons gaan uitputten in lange analyses over bedoelingen en gedachten van het duo Van Leeuwen/Creutzberg; wij kunnen lang en ernstig gaan delibereren over het voor en tegen van het in opdracht laten maken van gespeelde documentaires over de Antillen door halfontwikkelde buitenlandse filmers, zonder dat er papier genoeg zal zijn om de pro's en contra's tegen elkaar af te wegen.

Wij zouden over de film "Corsow" kort kunnen zijn: Het is een misbaksel van het ergste soort, een wanprodukt waar naar wij menen slechts oververmoeide nederlandse juryleden brood in zien. Het gehele probleem zou voor bewustdenkende antillianen die "Corsow" hebben gezien hiermee afgedaan kunnen zijn, maar ontslaat ons niet van de plicht ook anderen met hun neus te drukken op deze feiten.

Boeli van Leeuwen heeft zich als scenarioschrijver weer laten zien als de schilder van de curaçaose samenleving als een verlengstuk van archaische, patriarchale strukturen. De muffe sfeer van nostalgie naar een verleden waarin de verhoudingen gekenmerkt zouden worden door de romantiek van een heer-slaaf verhouding, waarin de heer niet alleen maar de vertrappende heer was, en de slaaf niet alleen een trappen incasserende slaaf, worden via zijn draaiboek 40 minuten lang breed uitgemeten.

Neen, geen ongecompliceerde heer-slaaf patroon: De oude blanke shón is een vader (weliswaar lichtelijk lijdend aan een seniele dementie) die zorgt voor zijn onmondige zwarte horigen (deels onbezonnen rakkers die een uitlopend aantal instrumenten bespelen, deels figuranten die de weg op het toneel zijn kwijtgeraakt en als een spin in een spinneweb gevangen zijn in een verwarrend geheel van cacteën en zandgronden, het geheel bij elkaar gehouden door één enkele zwarte idioot die de gehele film zó somber voor zich uitstaart dat het je wee wordt op de maag). Van Leeuwen heeft zich ontwikkeld tot de moderne representator van de "westindinsche" litteratuur, en wat deze man op dit gebied heeft gepresteerd heeft bij de ijveirge nederlandse bibliothecarissen zo'n onthaal gehad dat men wel bevestigd moet worden in zijn vermoeden dat de nederlandse letterkunde een letteren is zonder gids; de mazen der zeefkritiek zijn hier zo breed dat men samen met enkele begaafden, talloze koploze kippen, stamelende stotteraars, en het abc van de schijfkunst niet machtig zijnde idioten aantreft, driftig vereend dansend in het nederlandse litteratuurnirwana, zonder zich te verbazen "de se trouver ensemble".

Elke beginneling die het geluk heeft zijn abc gedrukt te krijgen mag rekenen op lovende kritiek, en wat dat betreft hebben wij

"westindiërs" het zoveel makkelijker, want wij kunnen deze lauwbloedigen een wereld presenteren die slechts in hun dromen nog leeft. Een schijnwereld van wild, bijna verloren gewaand tropisch exotisme; de ademslag van een pluriraciale samenleving met zijn zo eigen, zo vreemde problematiek. Een door tropenzon gekwelde bevolking die zich gevangen weet in de engheid van zijn milieu, deze probeert te overstijgen, maar zich steeds weer teruggeworpen ziet op hetzelfde beperkte oppervlak. Een leven analoog aan dat van de tropische gewassen, naar buiten uit florissant als de flamboyant, maar die voor de kenner zijn geheimen prijs geeft, want de bruine wortels zijn aangetast door het niet aflatend knagen van mieren, kevers en houtworm, die het prachtige leven snoeren en uithollen.

Voor de nederlandse kritikus, die elke week wordt overladen met de schrifturen van jongelieden, die nooit hun middelbare- en kostschooltrauma's verliezen en die in hun litteratuur steeds weer die impotente mannetjes presenteren die nagels bijten, masturberen, en 's nachts een snufje hennep roken en menen dan een fenix te zijn, is het een verademing geconfronteerd te worden met negers met een hoofd vol zon en gitaren, die amper iets afweten van een middelbare school en aanverwante frustraties, wiens hoofdzorgen bepaald schijnen te worden door de gretigheid, de nymfomanie van het vrouwelijk wijfjesdier. Hiertegenover hun weerstrevers, blanke, halfblanke, kwartblanke en 1/8-blanken (doch zonder spiegel allen blank), allen levende fossielen gevangen in een verleden van blanke shón-schap, nog behept, (alhoewel niet overmatig) met de denktrant, de twijfels en frustraties van hun voorouders. Langs ingewikkelde patronen van erfelijkheid en culturele overdracht, nog steeds hun eigen problemen op de gemeenschap projecterend, doch meedansend in hetzelfde wervelende betoverd sensuele feest welk het tropen milieu gedacht wordt te zijn.

Men kan het deze kritici maar amper kwalijk nemen, wanneer zij al lezend, zich nu eens eindelijk bevrijd voelen van de kostschoolromantiek en de homosexuele driehoeksverhoudingen; zich warmer nestelen in hun leesstoel de pantoffeltjes uitschoppen en hun tenen vol verrukking krullen wanneer zij deelgenoot worden gemaakt van een wereld waarvan zij het bestaan slechts kenden in enkele dromen; de fantasieën maken vluchten en vullen datgene aan wat naar hun smaak nog niet genoeg gekruid is. Is het niet begrijpelijk dat men in zo'n sfeer de toch niet al te scherpe kritiese zin verliest en vergeet dat een roman iets anders is dan een aaneenrijging van barokke zinnen waarin de tropische pracht van bomen, zee, lucht en vrouwen wordt beschreven?

In deze sfeer vinden boeken van het soort van Van Leeuwen een warm onthaal, want men moet het hem toegeven, hij schrijft zeer fraaie zinnen, met de vrouwen die hij beschrijft is het een feest te coiteren en men verdrinkt in zijn lawine van o zo blauwe lucht en tropische regen.

Nergens slaagt Van Leeuwen er echter in zijn figuren die hoeveelheid bloed, eiwitten èn esprit mee te geven dat zij zich gaan onderscheiden van de hen omgevende tropische gewassen. Zonder het te willen schetst Boeli van Leeuwen een plantaardig bewind, waarin de struik niet weet dat hij met een mens te doen heeft noch de mens of hij met de struik aan het paren is. Zijn personnages missen zelfs de levensechtheid, de benepen oprechtheid, de waarschijnlijkheid van de impotente mannetjes van zijn nederlandse confraters. Verder lijden zijn romans aan zo'n gebrekkige compositie, dat zelfs nederlandse kritici hier even bij hebben stilgestaan, zonder echter de moeite te nemen Van Leeuwen hierop in duidelijke bewoordingen attent te maken.

De opgeblazen man- en vrouwen figuren van Van Leeuwen blijken bij nader inzien niets anders te zijn dan de archetypen uit dromen van zwijmelaars; zijn figuren zouden als zij in een levensechtmilieu (zij het de tropen of de kou van Amsterdam in de winter) geplaatst zouden worden, hopeloos verdwalen en lopen te zoeken naar hun touwtjes om dan allengs meewarig tot de ontdekking te moeten komen dat de poppenkast in Willemstad staat en dat Van Leeuwen aan de touwtjes trekt. Van Leeuwen's romanfiguren zijn nooit zelfstandig geworden, het zijn wezens die men vergeet zoals men een vluchtig parfum in een verlaten straat vergeet; even nog erover nadenken om het dan definitief te vergeten.

Maar de nederlandse kritici willen zich hiervan niet bewust worden, zij laten zich in slaap wiegen op de kadans van fraaie zinnen en het heupgedraai van wulpse vrouwen; zij stippen terloops feilen aan, desondanks is hun eindconclusie dat wij met een groot schrijver te doen hebben: Een twijfelachtige conclusie, die ruimte laat voor kritiek. Ook wij moeten bekennen dat wij — ondanks alle feilen — de vrouwen van Van Leeuwen prefereren boven de kostschool en de kleine mannetjes der nederlandse schrijvers, maar met behoud van een open kritiese blik dat bij de beoordeling op strikt litteraire merites beide exponenten slechts in soort verschillen zonder dat één van hen er in slaagt de mediocriteit te overstijgen. Er is slechts een nadere nuancering mogelijk binnen het brede scala der middelmatigheid, waarbij gesteld dient te worden dat de nederlandse collegas van Van Leeuwen op het vakkundig niveau van compositie, psychologische typeringen van hun romanfiguren en logische uitwerking van het gegeven, Van Leeuwen verre de baas zijn.

Creutzberg, een jongeman die toch al niet gezegend is met ruime intellectuele vermogens (zie zijn eigen uitlating aan het slot) ontmoet Van Leeuwen en de condities zij geschapen voor de kreatie van een muffe ouderwetse cocktail van tropenromantiek. In "Corsow" worden wij weliswaar niet vergast op de wijfjes maar verder zijn alle ingrediënten aanwezig. Zwarten die hun vrijheid ervaren als een soort ongecompliceerd muciseren, zwarten die gedoemd zijn nooit te ontsnappen uit de cirkel van bevoogding, zwarten voor wie geluk slechts bestaat uit het eten uit de hand van de blanke pater familias, de bezitter, de misprijzende, de met zoveel neerbuigende welwil-

lendheid begaafde meesterkolonist.

Creutzbergs film varend op het scenario van Van Leeuwen is weer blijven steken in mooifilmerei, het is weer een prentenboek geworden voor nooit volwassen kleuters en onbezonnen zonaanbidders: lieve kleuren, lieve achtergronden, vissen, mensen en toeristen, zwemmen broederlijk door elkaar zonder dat tenminste één der partijen zich afvraagt waartoe en waarheen. Een verhaal zó mager van inhoud dat het woord scenario een eufemisme lijkt!

Een somber kijkende neger (neen Boeli, niet de sombere neger van Lucebert) die het op eigen houtje probeert een scheepje te bouwen en voordat het zover is dat hij uit kan varen, moet hij ervaren dat hij zijn grenzen verkeerd heeft geschat, dat hij buiten de blanke waard heeft gerekend die en passant, achteloos en vol misprijzen zijn schip verbrijzelt en hem compleet met het bewijs van onvermogen het oudemannentehuis in doet belanden.

Hoe liefelijk is het, op het slot van de film te moeten ervaren dat de blanke toean niet zo slecht is als men vermoedde wanneer blijkt dat deze blanke heer wederom neerbuigend maar niet onwelwillend, hem verlost uit zijn isolement en hem (de neger) met zich meeneemt naar zijn vervallen blank huis, waar nieuwe perspectieven zich openen. Warempel zelf zijn droom, het bouwen van een schip gaat in vervulling; hij mag voor een blank jochie een speelgoed-scheepje bouwen.

De artistieke kanten van deze film buiten beschouwing gelaten (naar onze mening loopt de film over van pretenties, wekt het verwachtingen, maar nergens slaagt het erin de statische onwerkelijkheid van een stilleven te overschrijden. Geen moment heeft men het idee te doen met wezenlijke artisticiteit) is deze film voor de modern denkende antilliaan, uit ideologisch standpunt verwerpelijk. De verkrachte neger die zich mee laat tronen naar het huis van de shón en een speelgoed scheepje gaat bouwen zonder één moment het idee van de rebellie te overwegen is naar onze mening een seniele pop ontsnapt aan het nog senielere brein van een koloniale betweter die zelfstandigheid op eigen kracht voor negers tot een niet te erlangen luxe bestempelt.

Na het interview met Kambio mocht Creutzberg op de televisie zijn zegje doen. Hij heeft de hem toegekende minuten gebruikt om eenieder zijn gebrek aan onderscheidingsvermogen te tonen: "Zijn film zou zijn gemaakt om de antillianen te laten zien wat wezenlijke vrijheid is; de neger Elija moet hierbij als voorbeeld dienen, want hij komt ongeknakt uit de strijd. Hij wilde een schip bouwen en hij slaagt erin aan het eind van de film zijn schip te bouwen". Deze apocalyptische symboliek werd door de filmer zelf verdedigd en voor ons was het een revelatie te zien hoe Creutzberg op deze wijze zichzelf een brevet van onvermogen tot helder denken toekende. Verder trachtte de filmer zijn domheid te maskeren met understatements in de sfeer van "ik ben niet intelligent genoeg om te kunnen begrijpen wat voor bezwaren de Kambio-kritici tegen mijn film hebben; misschien hebben zij het niet begrepen", etc. etc.
Inderdaad daar lijkt Creutzberg bij lange na niet intelligent genoeg voor!!

Inmiddels hebben ook nederlandse journalisten geprotesteerd tegen de toekenning van de staatsprijs aan de film Corsow. Hun motieven betroffen vooral de artistieke kanten van de film.

Naar onze mening een protest die terecht genoemd kan worden, want deze bekroning is behalve in de eerste plaats beledigend voor de antilliaanse bevolking, tevens het beledigend advies aan de enkele werkelijk begaafde nederlandse filmers om maar in te pakken. Als de buitenlandse filmkritiek, een paskwil, een van alle artistieke waarden verstoken draak als "Corsow" gepresenteerd krijgt als het beste wat Nederland op filmgebied presenteert, dan betekent dit dat andere nederlandse films in hetzelfde tijdbestek gemaakt bij voorbaat gediskwalificeerd zijn, erger nog, zich moeten schamen het celluloid gehaald te hebben.

Het is vooral deze kant van de zaak die de nederlandse journalisten die protesteerden tegen de toekenning van de prijs aan "Corsow" voor ogen hadden en naar onze mening is dit aspect van de zaak belangrijk genoeg om ook voor nederlanders "Corsow" te maken tot een onverteerbare brok filmische vergissing.

◆

De krisis in het midden-oosten heeft ook bij enkele antillianen het gevoel van wij-moeten-wat-doen gewekt. En och, gevoelens komen altijd voor. Er werd een veiling georganiseerd om fondsen te krijgen, waarmee obligaties van de Staat Israel zouden worden gekocht. Deze obligaties zouden op hun beurt weer geschonken worden aan de antilliaanse jeugdbeweging. Argumentie hierbij: wij helpen tegelijkertijd onze eigen jeugd met deze aktie.

Ja, gevoelens dulden soms geen rationalisaties en daarom zullen wij hier niet verder ingaan op de gedachte dat bloed van het midden-oosten via een omweg aanleiding is geworden van de steun aan onze jeugd.

Wat wij in deze zaak wel uitermate belangrijk vinden is het feit dat de overheid haar toestemming heeft verleend om een land in oorlog met geld te steunen. Geld zonder een van te voren vastgestelde bestemming.

Geld, waarvan éénderde gedeelte zeker bestemd wordt voor oorlogsmateriaal, aangezien het Ministerie van Oorlog éénderde deel van de begroting van de staat Israel voor haar rekening neemt.

Zie overigens pag. 9

Nederlandse ontduiking van internationale normen

De gedachte dat ontwikkelde landen een "heilige roeping" hebben t.a.v. minder ontwikkelde landen, dat zo vaak als dekmantel gebruikt is voor de uitbuiting van de afhankelijke gebieden van de wereld, en sedert de tweede oorlog weer met verhevigde intensiteit overal weerklank vindt, was reeds vroeger bekend.

Reeds in de 16e eeuw werd deze gedachte door Bartolomé de las Casas en andere spaanse schrijvers verkondigd.

Missie en zending namen deze "Sacred Trust"-gedachte over en in de hierop volgende eeuwen dringt zij in allerlei vormen door in de koloniale politiek van verschillende landen.

In meer moderne vorm vinden we dezefde gedachte terug in art 22 van de Pakt van de Volkenbond (1919). Hierin worden voorzieningen getroffen ter verzekering van de zorg voor z.g. achtergebleven gebieden in een Mandaat-Systeem.

Dit Mandaatsysteem legde weer het principe vast dat de ontwikkeling en het welzijn van de achtergebleven gebieden een "sacred-trust", van de beschaafde wereld vormt en dat de Pakt garanties hiervoor diende in te houden. Het systeem beperkte zich echter tot de gebieden die aan Turkije en Duitsland vóór de 1e wereldoorlog hadden toebehoord, een fraktie van de afhankelijke volken.

Pas in 1945 wordt te San Francisco in het Handvest van de Verenigde Naties een hoofdstuk aangenomen, waarin binnen het kader van een internationale organisatie, door de koloniale mogendheden "als heilige opdracht" de verplichting wordt aanvaard om de welvaart van de inwoners van **alle** afhankelijke gebieden te bevorderen. Te dien einde worden normen van koloniaal bestuur vastgesteld in hoofdstuk XI van het Handvest. (Hfst XII en XIII, die een Internationaal Trustschapsstelsel in het leven roepen, voor een beperkt aantal gebieden, laten wij in dit artikel buiten beschouwing, daar het weinig relevant is voor datgene wat we hier willen stellen).

Naast het bevorderen van de welvaart van de inwoners van deze gebieden wordt in hoofdstuk XI als plicht aanvaard om

— te zorgen voor de politieke, economische, sociale en opvoedkundige vooruitgang van de betrokken volken,

— zelfbestuur te ontwikkelen, de politieke aspiraties van de volken behoorlijk in aanmerking te nemen en hen bij te staan in de geleidelijke ontwikkeling van hun vrije politieke instellingen,

— regelmatig (art 73e) aan de Sekretaris Generaal van de VN rapporten uit te brengen, met inachtneming van beperkingen als de veiligheid en grondwettelijke overwegingen, bevattende statistische en andere gegevens van technische aard nopens de economische, sociale en opvoedkundige toestanden in de kolonies.

Een internationaal lichaam dat onafgebroken toezicht zou moeten uitoefenen op de uitvoering door koloniale mogendheden van de gestelde normen en het begeleiden tot zelfbestuur of onafhankelijkheid, werd echter niet opgericht.

Dat dit niet is gebeurd is uiteraard te danken aan de grote macht en invloed van de koloniale mogendheden op de totstandkoming van de eindtekst van het Handvest.

We mogen immers niet uit het oog verliezen dat dit hoofdstuk, en trouwens het hele Handvest van de VN totstand kwam onder de politieke machtsverhoudingen van de zomer van 1945, toen de koloniale mogendheden in staat waren het aldus en niet anders te doen formuleren. D.w.z. vaag en dubbelzinnig, zodat wat men met de ene hand gaf, met de andere hand, zonder de minste moeite weer kon worden teruggenomen. Zolang er geen Internationale Kommissie bestond, die hun op de koloniale vingers kon tikken, waren zij bereid allerlei z.g. heilige plichten, opdrachten en principes te aanvaarden.

Het duurde dan ook niet lang of men merkte dat de uitvoering van deze zeer belangrijke normen van koloniaal bestuur uiterst moeilijk gemaakt werd door de tweeslachtigheid t.a.v. de aanvaarde verplichtingen en basisdefinities.

Er wordt b.v. wél gesproken van de ontwikkeling van zelfbestuur, politieke aspiraties enz. maar niet over onafhankelijkheid, zodat men volkomen in het duister tast over de bedoelde status van de betreffende gebieden.

Er is verder sprake van een rapportageplicht, maar slechts, t.a.v. economische, sociale en opvoedkundige toestanden in de kolonies. Over een rapportage over de politieke ontwikkeling of toestanden, niets. Ook de definitie van de bedoelde gebieden geeft geen houvast: "Gebieden, wier bevolking nog niet een volledige mate van zelfbestuur heeft bereikt."

Uitvoerige discussies en studies ter bereiking van een juiste begripsomschrijving van zelfstandigheid, zelfbestuur, volledig zelfbestuur, onafhankelijkheid enz. zijn hiervan het gevolg geweest. De begripsverwarring werd er niet minder om.

In 1946 verzoekt de Sekretaris Generaal de leden van de VN, de betreffende gebieden die onder hun jurisdiktie vielen kenbaar te maken. Twaalf koloniale mogendheden hebben hierop gereageerd en slechts 8 (waaronder Nederland) hebben informaties verstrekt over 74 gebieden die onder hun bestuur vielen.

Hiermee echter bleek het probleem nog niet opgelost te zijn. Immers men wist nog niet wie bepalen moest wanneer, onder welke omstandigheden, een gebied niet langer niet-zelfbesturend was. Was de bepaling hiervan voorbehouden aan het moederland of aan de VN?

Moest er al of niet verantwoording afgelegd worden voor het bestuur van koloniale gebieden?

Een feit is dat zich reeds vroeg een scheiding manifesteert tussen enerzijds de minder-ontwikkelde gebieden van Afrika, Azië en Lat. Amerika, gesteund door de Sowjet Unie, en anderzijds de koloniale mogendheden (België, Frankrijk, de Ver. Staten, Nederland e.a.)

De laatste groep bevond zich meestentijds in een defensieve houding.

De onderonwtikkelde landen lanceren een grootscheeps offensief om een internationale verantwoordingsplicht voor het koloniaal bestuur te realiseren en een internationaal orgaan te creeren, die belast zou zijn met de algehele supervisie over de kolonien.

De koloniale mogendheden weten zich echter fel te verzetten tegen iedere poging om hen verantwoordelijk te stellen aan de VN voor het bestuur van hun kolonien. Zij beroepen zich voornamelijk op de (vage) letterlijke tekst van hoofdstuk XI en op het principe van non-interventie in binnenlandse aangelegenheden (art 2.7).

Op 27 december 1953 wordt uiteindelijk Resolutie 742 VIII in de Algemene Vergadering aangenomen, waarbij de A.V. zich bevoegd verklaart "mede" te mogen beslissen omtrent de vraag of een gebied al dan niet zelfbesturend is en of de rapportage al dan niet voortgezet dient te worden.

Het zal intussen duidelijk zijn dat het hele probleem van enorm belang is voor de afhankelijke gebieden. Immers hier werd getracht via een verantwoordingsplicht aan de VN, de almacht van de koloniale mogendheden in de kolonies te beperken.

Tot dan toe hadden de resp. moederlanden het volste recht om een kolonie naar eigen goeddunken al of niet zelfstandig te verklaren, zonder aan wie danook verantwoordelijk te zijn voor hun bestuur over deze gebieden. Het al of niet voorbereid zijn voor deze zware taak werd hiermee automatisch een probleem van de nu zelfstandige gebieden zelf. Van

verantwoordelijkheid van de moederlanden was geen sprake.

D.m.v. Resolutie 742 wordt nu de almacht van de koloniale mogendheden beperkt, in die zin dat voortaan de medewerking van de Alg. Vergadering van de VN noodzakelijk wordt geacht voor het onafhankelijk of zelfbesturend verklaren van de kolonies.

Deze medewerking wordt verleend, afhankelijk van de wijze waarop de internationale regels van koloniaal bestuur in het betreffende gebied zijn toegepast.

(Deze ontwikkeling zet zich uiteraard nog steeds voort en na Res 742 zijn er talrijke andere genomen in de Alg. Verg., die zeer geleidelijk trachten de zeggingsmacht van de koloniale mogendheden verder te beperken. Voor het doel dat wij ons hier stellen kunnen we echter hiermee volstaan.)

Zoals gezegd heeft ook Nederland in 1946 gereageerd op het verzoek van de Sekr. Generaal om kenbaar te maken welke afhankelijke gebieden onder haar jurisdiktie vielen.

Tot 1951 werden er dan ook, in overeenstemming met art 73e van het Handvest, jaarlijks rapporten ingediend bij de VN over de economische, sociale en opvoedkundige toestanden in Suriname en op de Ned. Antillen. Bij het totstandkomen van de Interim-Regelingen (1949/1950) meende Nederland echter dat zij niet langer verplicht was de rapportage over deze gebieden voort te zetten. Op 31 augustus 1951 werd dit aan de Alg. Vergadering meegedeeld.

Het zou echter tot 15 december 1955 duren alvorens dit Nederlands standpunt door de Alg. Vergadering werd goedgekeurd (21 stemmen voor, 10 tegen en 33 onthoudingen) en zelfs deze goedkeuring is slechts formeel en beperkt gebleven tot de stopzetting van de rapportage ex art 73e.

Dit houdt in dat de autonomie van de West, volgens de Ver. Naties, niet meer dan drie, in art 73e genoemde gebieden, omvat:

economische, sociale en opvoedkundige toestanden.

De status van deze gebieden is volgens dr J.F. Engers danook ongewijzigd gebleven onder het Handvest van de VN, d.w.z. Niet Zelf-Besturende Gebieden!!

In de toekomst blijft de mogelijkheid open om onder hoofdstuk XI het vraagstuk van de verhouding tussen Nederland en de West, opnieuw in behandeling te nemen, indien deze verhouding zich onverhoopt in ongunstige zin mocht ontwikkelen.

De oorzaken van de uitzonderlijk lange tijd die de Alg. Vergadering nodig heeft gehad (meer dan 4 jaar) om haar goedkeuring te verlenen aan de stopzetting van de rapportage door Nederland, zijn niet ver te zoeken.

Het waren vnl. de benaming "Interim Regelingen" en de bevoegdheden van de Gouverneurs, die veel aanleiding gaven tot verwarring en wantrouwen. Het duidelijk maken dat zelfbestuur, in de zin van art 73e, reeds met de Interim Regelingen verleend was, bleek ondanks de verklaringen van de heren Debrot en Gorsira, niet eenvoudig te zijn.

Vooral niet, indien men bedenkt dat zelfs onder het Statuut, Nederland haar supPematie over de betreffende gebieden, geenszins had prijsgegeven. Immers,

— Nederland is in het Koninkrijk de enige onbeperkte wetgever. De deelname van de delen is illusoir. De Rijksdelen hebben weliswaar een zekere inspraak in de Rijkswetgeving en de Gevolmachtigde Minister kan een voorstel tot Rijkswet doen opschorten, maar dat hij overstemd zal worden, staat bijvoorbaat vast. (art 12(3) en 18 Statuut).
— Art. 50 Statuut geeft Nederland de bevoegdheid een repressieve controle uit te oefenen (schorsing en vernietiging van landsverordeningen e.d.) en art 24 van het Reglement van de Gouverneur, stelt de Kroon in staat een preventief toezicht uit te oefenen bij vermeende onverenigbaarheid met hogere regelingen of belangen.

Het Nederlandse standpunt werd o.a. mbv de volgende stellingen bestreden:

— "Zolang een Beherende mogendheid nog in externe politieke zaken invloed kon uitoefenen op de besluiten van een gebied, is de autonomie onvolledig".
— „Zelfbestuur is ondeelbaar zodat zelfbestuur in economische, sociale en onderwijszaken slechts kan bestaan indien het betrokken gebied in elk opzicht (dus ook extern politieke) zelfbesturend is."
— „Associatie met het voormalige moederland kan alleen plaatsvinden indien de bevolking haar wil in volle vrijheid had bepaald en geuit. D.W.Z. dat zij de vrije keus moet hebben gehad om zich geheel van het moederland af te scheiden".

T.a.v. dit laatste argument kunnen de Nederlandse, Surinaamse en Antilliaanse afgevaardigden slechts toegeven dat Nederland in feite een vetorecht heeft m.b.t. ieder amendement van het Statuut (art 53), inklusief een amendement ter afscheiding van een gebiedsdeel.

Ter verdediging van een eventuele afscheidingsrecht kan men zich slechts beroepen op een "verklaring" van de Koningin dat een politiek deelgenootschap slechts kan voortbestaan op vrijwillige basis en dat het mogelijk moet zijn het Koninkrijk te verlaten indien men dit wenst.

Aangezien het duidelijk was dat een volledige mate van zelfbestuur niet was verkregen door Suriname en de Nederlanddse Antillen en men er toch veel voor voelde Nederland te ontslaan van de rapportageplicht ex art 73e, werd eindelijk op 15 december Resolutie 945 (X) aangenomen waarbij het Nederlandse beleid de formele en beperkte goedkeuring van de Algemene Vegadering verkreeg.

In dit verband is het belangrijk erop te wijzen dat de Nederlandse houding t.o.v. de rapportageplicht bijzonder opportunistisch is geweest.

In scherpe tegenstelling tot de houding t.o.v. Suriname en de Ned. Antillen, staat het feit dat de rapportage over Nederl. Indie, door Nederland zowel in 1948 als in 1949 werd voortgezet **omdat** de souvereiniteit over dit gebied volgens Nederland, nog steeds bij haar berustte. Dit terwijl Indonesië autonoom was op het gebied van de economische, sociale en onderwijsgebieden van art. 73e.

Nederland werd danook terecht van inconsequentie beschuldigd in 1951, toen de verdere rapportage over Suriname en de Ned. Antillen werd geweigerd. In dit geval immers weigerde Nederland te rapporteren ondanks het feit dat het onder de Interim Regelingen nog de souvereiniteit bezat.

In het geval Nieuw Guinea hield Nederland zelfs een heel ruime interpretatie aan van art 73e. Zij verklaarde zich niet alleen bereid gegevens te verstrekken over de 3 genoemde gebieden, maar ook over de politieke ontwikkeling. Een terren dat in de tekst van hoofdstuk XI angstvallig vermeden wordt en waarover praktisch alle koloniale mogendheden pertinent geweigerd hebben te rapporteren.

I.t.t. de enge interpretatie dat men t.o.v. Suriname en de Ned. Antillen hanteerde, wierp Nederland zich hier op als kampioen van de rapportageplicht ex art 73e. Op heftige wijze wordt gesteld dat Indonesie dit gebied geen onafhankelijkheid zou verlenen. Nederland zou deze taak wél uitvoeren en garant staan voor de blijvende supervisie van de VN over dit gebied, middels een uitgebreide rapportage.

Uit het voorgaande kunnen we nu de volgende uitermate belangrijke konklusies trekken:

— Nederland interpreteert Internationale Verdragsteksten in overeenstemming met het politiek belang dat zij op een gegeven moment nastreeft en schrikt er zelfs niet voor terug eenzelfde verdragstekst op 3 verschillende manieren te interpreteren.
Heilige roeping of plicht t.o.v. onafhankelijke gebieden!

— M.b.v. de Interim Regelingen en later het Statuut, wist Nederland zich te onttrekken aan de gedeeltelijke en indirekte supervisie van de Verenigde Naties. Hierdoor werden ook Antilliaanse afgevaardigden ingeschakeld. Met welk ANTILLIAANS belang voor ogen, deze heren zich hiertoe geleend hebben is een grote vraag.

— Dankzij de GEDEELTELIJKE goedkeuring van het Nederlands beleid, is de mogelijkheid blijven bestaan om het vraagstuk "Nederland en de West" onder hoofdstuk XI opnieuw in behandeling te nemen in de Alg. Vergadering van de VN.

— De goedkeuring van het Nederlands beleid werd in de A.V. slechts verkregen NADAT de Nederlandse delegatie had verklaard dat de West Indische gebiedsdelen zo niet grondwettelijk dan toch in de praktijk het RECHT VAN AFSCHEIDING bezaten.

◆

episoden

XIII

De eerstgeborene
ligt dood in zijn wieg,
terwijl de nietwetende moeder
lacht en verbeidt reeds
de bijslaap;
de vader (een officier
der commando's)
luistert verweesd
naar de receptentaal
der artsen
en denkt,
hoe is het toch mogelijk
mijn schot
zo ver naast de roos.

XV

Zou men mij
voor gek verklaren
als ik zeg
wat een perfecte band
de nieuwsdienst van het ANP
voor mij smeedt tussen het nu (1983)
en wat wás.
het weerbericht, zijn obligate
buien, sneeuwend in de straten,
alsof het 25 jaar geleden was;
maar het is wennen,
als men dan weer hoort:
een man op weg naar huis
werd bij de kruising van de straat
geraakt en zo verwond
dat hij terplaatse
moest worden afgemaakt

j. m. eustatia

XII

Het bloed kruipt
waar het niet gaan kan
sprak de profeet
en strooide kwistig
met het bloed van zijn zoon

zijn geslacht reeds stijf
voor het volgend ritueel
rept hij zich weg van de steen

XIV

De enkhuizer almanak
ten spijt
werd het weer lente
men ziet het aan
het geometrisch ontplooien
van lanen en bomen
aan het wuiven en waaien
van sidderalen
in de ontwakende straten
maar meer nog
aan de lokroepen vrouwenogen
vol onuitsprekelijke
gedachten, dronken en zinderend
verlangen

XVI

maandag marktdag:
op de lauwe lucht
van vis en groente
zwemt begerig
het 1000-ogig vrouwvolk
langs de armen der verkopers;
en temidden der frenetiek
smekende stemmen
lijkt de dode vis in een net
een vreemde rustpunt in de tijd
- eenzelvig wellicht -
door het niet aflatend
happen naar water
van soortgenoten
niet veraf
in een schaal

ISRAEL: tussen imperialisme en integratie

Het was te verwachten. Ook op onze eilanden zijn sympathie-betuigingen voor Israeliërs en hun leiders in hun recente strijd met Arabieren niet achterwege gebleven. En zoals in andere westerse landen het geval was, zullen vele burgers er tevens geld gegeven hebben, voor de goede zaak. . . .

Welke goede zaak eigenlijk? De zaak van de joodse staat Israel of de zaak van de twee en half miljoen bewoners van dat land, de Israeliërs?

Dit onderscheid is van wezenlijke betekenis voor een zakelijke verklaring van het ernstige en chroniese konflikt tussen de joodse staat Israel en de Israeliërs enerzijds en de omringende arabiese staten en de Arabieren anderzijds. Want, de uiteindelijke oorzaak van de scherpe, tragiese tegenstellingen en gevaarlijke konfikten tussen de twee kampen zetelt in de vestiging van de joodse staat Israel op land dat vóór 1920 dertien honderd jaar lang prakties uitsluitend door arabiese stammen was bewoond.

Andere oorzaken, die ook als motieven voor de bestaande tegenstellingen en konflikten zijn op te vatten, zijn te vinden in de politieke en sosiale ontwikkelingen van de laatste vijftien jaar in het Midden Oosten, met name in het moderniserende nationalisme met zijn sosialistiese tendenzen in landen als Egypte en Syrië.

Wat een dergelijke speurtocht door de recente geschiedenis van het Midden Oosten ook lijkt te onthullen zijn enkele overeenkomsten tussen aspekten van de positie van de staat Israel tegenover de haar omringende arabiese staten en aspekten van de positie van de nederlandse Antillen als staat ten opzichte van Latijns-amerikaanse landen en caraibische eilanden.

Vandaar de vraag: Is het wel in het belang van de antilliaanse bevolking of samenleving materiële of zelfs maar morele steun te geven aan de zaak van de **joodse staat** Israel?

Wij zijn van mening dat kennis van de door de staat Israel ofwel de door politieke en militaire leiders zoals Ben Gurión en Mosjé Dayán gevoerde politiek ten aanzien van een klein miljoen palestijnse Arabieren en verschillende arabiese staten, in het bizonder Egypte, en dat onderkenning van de belangen van de grote meerderheid van de bevolking op onze eilanden niet anders dan tot een ontkennend antwoord op deze vraag kunnen leiden.

Zionisties kolonialisme en de staat Israel.

De staat Israel werd op 14 mei 1948 uitgeroepen, één dag voor de uittrek van de Britse troepen uit het gebied dat Engeland sinds april 1920 van de voormalige Volkenbond in mandaat had. In het gebied waar de joodse staat gevestigd werd woonden toen ongeveer een half miljoen zionistiese Joden en tweemaal zoveel palestijnse Arabieren.

Enkele maanden voorafgaand aan de onafhankelijkheidsverklaring door de zionistiese leiders waren de illegale strijdorganisatie Hagannah en de ultranationalistiese terroristenorganisatie Irgoun ermee begonnen Arabieren die leefden op gronden of in steden temidden van joodse gemeenschappen met geweld te verdrijven. Hierbij deden zich moordpartijen voor. Een berucht voorbeeld hiervan was de moord op tweehonderd bewoners van het palestijns-arabiese dorp Deir Jassin.

Dit optreden nu was een gevolg van de politiek-religieuze beweging van Joden die ernaar streefden in Palestina een meerderheid van de bevolking te worden en er bovendien een eksklusief joodse staat te stichten.

De zionistiese beweging was in oorsprong voornamelijk een reaktie op het virulente anti-semitisme in zowel Oost- als West-Europa; opmerkelijk genoeg varieerde de omvang en intensiteit van het antisemitisme in de betreffende landen met de ontwikkeling naar het moderne kapitalisme aldaar. Het tweede motief voor de zionistiese beweging was van overwegend kulturele aard, namelijk de toenemende gelijkberechtiging en de assimilatie van de Joden in Europa in de 18de en 19de eeuw, welke processen tot afbrokkeling van de joodse gemeenschappen en tot verwatering van hun kultuur leidden.

De zionistiese idee, hoewel rond 1880 door Leon Pinsker reeds ontwikkeld, zou pas na het pioniers-werk van Theodor Herzl en na het eerste Zionistenkongres in 1897 grote verbreiding onder de Joden vinden. Als plaats voor een Joods Nationaal Tehuis werd door het kongres Palestina gekozen. De keuze van Palestina geschiedde op strikt religieuze, eigenlijk mystieke gronden: de Joden moesten terug naar Zion, de berg waarop eens de tempel van Jeruzalem had gestaan. . . . Dit volstrekt irrationele motief zou het lot van miljoenen Joden en Arabieren gaan bepalen.

Vanaf 1880 komen de Joden in steeds groter getale uit (oost)Europa Palestina binnen. Met de britse Balfour-Declaration van november-1917, die de Joden in Palestina een Nationaal Tehuis beloofde (géén onafhankelijke joodse staat), kreeg deze migratie voor westerse staten en volken een juridiese grondslag. Ofschoon de verklaring het doel van het Zionisme naderbij bracht, bevatte zij ook beperkingen voor de joodse kolonisatie. De verklaring schreef ook voor dat niets ondernomen zou mogen worden dat inging tegen de burgerlijke gemeenschappen van Arabieren (en Turken) in Palestina.

De praktijk van de zionistiese kolonisatie maakte hiervan evenwel een dode letter.

In 1880 nog maar enkele duizenden in getal was het aantal Joden, in Palestina in 1920 tot 70.000 of

10% van de toenmalige bevolking toegenomen. In 1932 zouden het er 200.000 of 20% van de inmiddels ook toegenomen bevolking zijn. Het doel van het Zionisme voor ogen houdend, een joodse staat, vergrootten de Joden er hun landbezit en hun ekonomiese macht. Een gevoel van bedreiging verbreidde zich hierdoor onder de arabiese bevolking. In april-1936 leidde het gegroeide antagonisme tussen palestijnse Arabieren en zionistiese Joden tot openlijke strijd tussen enerzijds de arabiese middenstand en boeren, en anderzijds de joodse middenstand en de fel konkurrerende kooperatieve boerderijen van zionistiese kolonisten. Britse troepen maakten in samenwerking met de Hagannah een einde aan deze arabiese opstand. De eerste grote en bloedige botsing tussen Joden en Arabieren in Palestina volgde drie jaar later toen op de engelse mededeling dat Palestina een onafhankelijke arabiese staat zou worden zionistiese kolonisten uit woede honderden palestijnse Arabieren vermoordden.

Om de Arabieren(olie!) aan hun kant te krijgen in de strijd met NAZI-Duitsland beloofde de Engelse regering enkele maanden later Palestina binnen tien jaar onafhankelijkheid en stelde zij het binnenkomen van Joden afhankelijk van arabiese toestemming, het joodse bevolkingsdeel zou beperkt moeten blijven tot een derde van het arabiese en de idee van een joodse staat werd verworpen. De joodse kolonie bestond toen uit een half miljoen mensen tegen ongeveer een miljoen palestijnse Arabieren.

De massamoord op Joden tijdens de Tweede Werldoorlog, het gerezen besef in westerse landen hieraan medeschuldig te zijn en de daaruit voortkomende behoefte bij miljoenen al was het maar ten dele die schuld tegenover de Joden te vereffenen deed de geschiedenis anders verlopen dan door de engelse regering was voorbeschikt.
In februari-1947 legde de engelse regering de inmiddels tot 'het Palestijns Probleem' geworden samenleving van Joden en Arabieren aan de Verenigde Naties voor, die in november van dat jaar besloot Palestina te verdelen in een joodse en een arabiese staat. 33 landen stemden vóór, 13 tegen, te weten de arabiese staten en India, en 10 onthielden zich van stemming.
Het was de huidige Egyptiese president, Nasser, die als eerste arabiese leider dit besluit erkende. Op de konferentie van afro-aziatiese staten te Bandoeng (Indonesia) in april-1955 formuleerde hij de resolutie waarin opgeroepen werd tot uitvoering van dit verdelingsplan van de Ver. Naties. Bij monde van de toenmalige premier Ben Gurión verwierp Israel dit aaanbod omdat het inging tegen de (door de V.N. verboden) gebiedsuitbreidingen die zij nog in 1949 naar het oosten toe had gerealiseerd.

De palestijns-arabiese vluchtelingen.

Zoals gezegd begonnen de Hagannah en de Irgoun enige tijd voor het uitroepen van de staat Israel met het uitdrijven van de arabiese bevolking uit het joodse deel van Palestina. In antwoord hierop

richtten de toenmalige arabiese leiders het arabiese bevrijdingsleger in maart van dat jaar op, Een dag na het uitroepen van de staat Israel vielen zij haar aan. De slachtoffers van deze oorlog zouden de palestijne arabieren worden. Zo het onrecht hen aangedaan vóór 1948 door agressieve Zionisten alsook door korrupte, feodale arabiese hoofden groot was, het zou door en na deze oorlog van een ongekende omvang en ernst worden. In de acht maanden die de oorlog duurde deden de Hagannah en de Irgoun circa 90% van de circa één miljoen Arabieren, die toen nog binnen de grenzen van het pas gestichte Israel woonden, vluchten naar de omringende arabiese landen, het grootste deel naar Jordanië.

Volgens israeliese leiders en westerse nieuwsmedia geschiedde deze uittocht vrijwillig, na oproepen tot evakuatie door arabiese leiders. Verklaringen van terzake kundigen spreken dit echter tegen.

De engelse commandant van het jordaanse Arabiese Legioen, Glubb Pasja, die ter plaatse was, sprak van 'een feit dat de meerderheid vluchtte ten prooi aan angst'. De arabische bevolking in de steden was via luidsprekers gedreigd te zullen worden gedood indien zij niet de kans namen om te vluchten. Erskine B. Childers, die een onderzoek instelde naar de israeliese beweringen van een vrijwillige arabiese uittocht rapporteerde 'getroffen te zijn door het feit dat de Israeliërs nimmer arabiese orders tot evakuatie als bewijsstukken hebben overlegd'.

Wat betreft de gronden van deze vluchtelingen in Israel, zij werden sindsdien op grote schaal door de joodse staat gekonfiskeerd. Daartoe werden noodmaatregelen uitgevaardigd die in 1950 tot wet werden. Vanaf 1 augustus 1958 werden alle voor die tijd door de israeliese staat van Arabieren gekonfiskeerde grond en gebouwen permanent onteigend, zonder enige kompensatie.

Heden verslijten de circa 900.000 verdreven en gevluchte palestijnse Arabieren met hun half miljoen nakomelingen hun leven in tentenkampen met een minimum aan voeding en kleding, zonder enig reëel vooruitzicht op terugkeer of zelfs maar verbetering van hun levensomstandigheden.

Als gevolg van israeliese verovering van nieuw arabies grondgebeid tijdens de zesdaagse veldtocht korte tijd geleden is het aantal vluchtelingen met zeker nog eens 150.000 toegenomen.

Resumerend kan men zeggen dat de staat Israel gesticht is volgens 19de eeuwse kolonialistiese methoden zoals landroof, wapengeweld en verjaging of onderdrukking van de oorspronkeiljke bevolking.

Tot op heden weigert de israeliese staat de door de Ver. Naties in maart-1948 genomen resolutie uit te voeren, die de mogelijkheid van terugkeer van palestijnse Arabieren naar hun gronden of woonsteden in Israel of kompensatie van het door die vluchtelingen geleden verlies voorschreef. Men moet hierbij bedenken dat het in principe alle Joden ter wereld, ongeveer tien miljoen in getal, wel toegestaan is Israel binnen te komen en er zich blijvend te vestigen.

Imperialistiese handlanger.

Omringd als Israel nu was door vijandige en numeriek sterkere arabiese landen, besloten haar leiders voor het behoud van het zionistiese Israel samen te werken met imperialistiese machten, wier belangen echter per definitie tegengesteld waren aan die van de opkomende arabiese staten. Deze bondgenoten steunden elders in het Midden Oosten sociaal-achterlijke regiems van feodale heersers terwijl zij nationalistiese sociaal-moderniserende revoluties van middengroepen er metterdaad saboteerden.

Eenieder zal zich de Brits-frans-israeliese agressie tegen Egypte in 1956 herinneren. In het kader van het door engelse en franse imperialistiese kringen in de gelijknamige staten opgestelde plan om het nieuwe nationalistiese regiem onder leiding van kolonel Nasser het voortbestaan onmogelijk te maken, begon Israel een bliksem-oorlog tegen Egypte. De drie betrokken regeringen beschouwden dat regiem en de leiding van Nasser als een gevaar voor de belangen die zij vertegenwoordigden of nastreefden.

Voor de engelse regering waren het grote ekonomiese belangen(olie) die zij bedreigd zag als gevolg van de egyptiese nationalisatie van het kanaal. De franse staatsleiding had andere motieven. Zij zag in de regering van Nasser de belangrijke politieke en militaire steun van de algerijnse revolutionnaire nationalisten tegen wie de franse staat een koloniale oorlog voerde. De israeliese leiders tenslotte beschouwden het nieuwe egyptiese regiem als het potentieel gevaarlijkste voor de veiligheid en het voortbestaan van de joodse staat. Naar hun inzichten was een aanvalsoorlog het beste middel om beide voor lange tijd te waarborgen.. Doelbewust verkozen zij een agressieve koers boven een politiek gericht op integratie in de arabiese wereld, waarin zij zich bevonden.

Met de nationalisatie van het Suez-kanaal en de steun aan de zaak van de algerijnse nationalisten had de regering van Nasser echter gehandeld in het belang van de overgrote meerderheid van de egyptiese en algerijnse bevolking. Zij was tot de nationalisatie overgegaan teneinde met behulp van doorvaartgelden het Nijlprojekt, dat in vergroting van het landbouwareaal en electriciteitsproduktie voorzag, te bekostigen. Dit grote projekt was van levensbelang voor miljoenen egyptiese boeren en hun gezinnen, alsook van groot belang voor de industrialisering en de verhoging van de nog zeer lage levensstanddaard in Egypte. Het regiem van Nasser was daarmee het eerste regiem in de modeme geschiedenis van Egyp-

te en in die van alle arabiese landen dat daadwerkelijk en op grote schaal de strijd aanbond tegen de onderontwikkeling van land en volk. Dit regiem met zijn symbool van arabies streven naar onafhankelijkheid, modernisering en eigenwaarde in de persoon van zijn president had volgens britse en franse imperialisten en hun israeliese bondgenoten-handlangers weggevaagd moeten worden. Het is anders gelopen.

De israeliese politiek van 'voldongen feiten' en agressie tegen arabiese staten en volken is sindsdien evenwel niet veranderd. De strategie van Israel is gericht gebleven op het politiek en militair zwakker houden van de arabiese staten met het uiteindelijke doel de Arabieren de israeliese grenzen van na 1949 als onveranderlijk te doen aanvaarden.

De samenwerking met imperialistiese machten werd na 1956 door de israeliese leiders voortgezet. Dit leverde Israel o.a. de garantie van tien westerse zeevarende staten, w.o. de Ver. Staten, op vrije doorvaart door de Straat van Tiran, bijna aan het zuidelijkste punt van de Sinai-woestijn. Daar de Straat van Tiran met een breedte van ongeveer vijf kilometer, waarvan slechts circa anderhalve kilometer bevaarbaar, als gevolg van de sinds 1947-48 durende staat-van-oorlog tussen Egypte en Israel voor israeliese doorvaart rechtens gesloten was, — nog afgezien van het feit dat de arabiese landen nimmer de Straat van Tiran als internationaal vaarwater hebben erkend —, betekende de door militaire overmacht afgedwongen en door politieke macht gesanktionneerde doorvaart voor de vijand Israel beroving van Egypte's souverein recht op dit stategies belangrijk gebied.

De israeliese rol van imperialistiese handlanger is onlangs weer gebleken uit de door Israel op 17 mei jl. voorgenomen aanval op Syrië. Zowel premier Eshkol als opperbevelhebber Rabin hadden op 9 mei tevoren openlijk gedreigd Syrië binnen te vallen en er het zeer linkse nationalistiese regiem van El Atassi omver te werpen. Als antwoord op de aanhoudende speldeprikken van syriese beschietingen van israeliese landbouwers op de omstreden strook tusesn het meer van Tiberius en de syriese 'grens', en op de syriese sabotagedaden in israeliese grensdorpen, was een dergelijke aktie reeds buiten proporties en in strijd met de internationale norm van evenredige vergelding.

Zij was bovendien hoogst verdacht tegen de achtergrond van de tevoren door de amerikaanse geheime dienst, de C.I.A., in Syrië aangewakkerde staking en geprovoceerde konflikten tussen konservatieve religieuze leiders en handelaren enerzijds en anti-religieuze, tevens anti-kapitalistiese militairen anderzijds. Het was bekend dat de Ver. Staten het syriese regiem een gevaar oordeelden voor de amerikanae oliebelangen en voor de gevestigde verhoudingen of status-quo in het Midden Oosten.

De israeliese leiders hadden door mede te werken aan het plan tot omverwerping van dat regiem nogmaals getracht profijt te trekken uit de tegenstellingen tussen westerse imperialistiese machten en opkomende nationalistiese arabiese staten.

Overigens, tijdens de zesdaagse veldtocht van Israel tegen de arabiese landen, die enkele weken later volgde op het door Egypte hernomen recht op de Straat van Tiran, alsook gedurende de diplomatieke strijd erna in de Ver. Naties, was er sprake van samenwerking tussen Israel en de Ver. Staten. Zo verklaarde de premier Eshkol in een interview met het in dergelijke zaken van imperialistiese kant goedgeinformeerde amerikaanse big-business blad U.S. News & World Report dat de Ver. Staten formeel op zich had genomen de amerikaanse Zesde Vloot in de Middellandse Zee ter verdediging van Israel te zullen inzetten. In de Ver. Naties traineerde de amerikaanse vertegenwoordiger Goldberg de besprekingen opdat Israel vóór het afroepen van een staakt-het-vuren zoveel mogelijk arabies grondgebied kon bezetten om zodoende een sterke onderhandelingspositie tegenover de arabiese regeringen te verkrijgen.

Het alternatief van Integratie.

Erkenning van de staat Israel door de arabiese staten en volken en daarmee de kans op vrede in het Midden Oosten lijkt verder weg dan ooit nu Israel de Arabieren voor de derde maal met een militaire nederlaag heeft vernederd, grote delen arabies grondgebied bezet houdt, Jeruzalem met de ook voor Islamieten heilige plaatsen heeft ingelijfd, het voornemen schijnt te hebben de aangrenzende streek van Gaza, dat egypties grondgebied is, eveneens in te lijven en kennelijk slechts bereid is op voor de arabiese staten onaanvaardbare voorwaarden het konflikt met hun te regelen.

Ofschoon de afloop van dit konflikt onbekend is, is het vrijwel zeker dat Israel haar voortbestaan als joodse staat voor de laatste maal met militaire middelen heeft kunnen vaststellen, en dan nog voor waarschijnlijk geen tien jaar tijd.

Het komende decennium zal een groeiende terughoudendheid van westerse staten t.a.v. interventie ten nadele van de Arabieren laten zien en wel door de reële vrees van hun belangrijkste energiebron, de olie, afgesneden te zullen worden en door het steeds grotere gevaar van een wereldoorlog verbonden aan een militair konflikt in dit gebied.

Voor hun voortbestaan als staat en joodse samenleving zullen Israel en de Israeliërs zich moeten integreren in de arabiese wereld van het Midden Oosten.

Volgens de gezamenlijke verklaring van een minderheid bestaande uit Israeliërs en palestijnse Arabieren, verenigd in respektievelijk de Israeli Socialist Organisation en het Palestijnse Demokratiese Front, zal de **zionistiese** machtsstruktuur van het huidige Israel en alle elementen van joodse suprematie in dat land moeten verdwijnen en vervangen moeten worden door strukturen gebaseerd op gelijkberechtiging van joodse en arabiese inwoners. Het nieuwe, niet-zionistiese en niet-diskriminatieve Israel zal de oorspronkelijke palestijns-arabiese bewoners die gevlucht of verdwenen zijn, maar terug willen keren, moeten laten repatriëren, en degenen van hen die dat niet meer willen volledig schadeloos moeten stellen voor het verlies van hun land of van ander bezit en voor hun lijden.

De wenselijkheid van integratie werd ook erkend door hooggeplaatste Israeliërs, onder wie premier Eshkol, de minister van Buitenlandse Zaken Eban alsook door de president van de Zionistiese Wereldorganisatie Goldmann. Dit impliceert dat Israel van buitenlandse politiek zal moeten veranderen. Zij zal haar pro-Westerse, in dit geval pro-imperialistiese koers dienen te wijzigen in een politiek die de progressieve zaak van de arabische nationalisten steunt.

Deze strukturele veranderingen, dunkt ons, vormen de fundamentele voorwaarden voor een arabiese erkenning van een (hervormde) staat Israel op de lange duur. Het is onwaarschijnlijk dat er voordien een duurzame vrede in het Midden Oosten zal kunnen bestaan, met alle gevolgen van dien voor de wereldvrede.

De nederlandse Antillen en Israel: overeenkomsten.

Het lijkt vergezocht overeenkomsten te willen zien tussen de positie waarin Israel en de Israeliërs zich bevinden en die van de nederlandse Antillen en ons, Antillianen. Dit is echter slechts het geval wanneer men op weliswaar zeer belangrijke, maar toch maar enkele aspekten let zoals het palestijnse vluchtelingenprobleem of het zionistiese en joodse karakter van het huidige Israel. Het is dan ook niet in deze opzichten dat er overeenkomsten zijn te onderscheiden.

De overeenkomsten zetelen in de verhouding tot westerse imperialistiese machten en in die tot radikaal-progressieve, nationalistiese bewegingen en regiems, die pro-sosialisties en anti-imperialisties zijn. Ook de nederlandse Antillen en de Antillianen op die eilanden bevinden zich heden ten dage 'tussen Imperialisme en Integratie', zij het niet met gelijke konsekwenties als die voor de Israeliërs nu.

De verhouding tussen de nederlandse Antillen en internationaal-kapitalistiese machten vindt men als het ware weerspiegeld in het ekonomies systeem van de huidige maatschappij op onze eilanden, dat gekenmerkt wordt door (nodeloos) grote afhankelijkheid van buitenlands kapitaal. Maar ook in het politiek systeem waarbinnen onze maatschappij in feite een kolonie is.

Eigenbelang en realisme gebiedt dat wij erkennen en onderkennen dat de huidige maatschappij en samenleving op de nederlandse Antillen hun bestaan en welvaart ontlenen aan de funktie en rol van haar ekonomie en staat in ekonomies en politiek opzicht

in een wereldomvattend systeem, dat beheerst wordt door imperialistiese machten en dat bovenal verantwoordelijk is voor de plaatsvindende uitbuiting van onderontwikkelde landen en volken, en voor de optredende stagnatie van de ontwikkeling naar industriële en sociaal-rechtvaardige maatschappijen in die landen.

Venezuela en Colombia zijn zulke landen en de venezolaanse en colombiaanse bevolking, althans de grote meerderheid van hen bestaande uit arme mensen ondervinden de gevolgen van dit systeem, w.o. grote chroniese werkloosheid, aan den lijve. Dat zij van deze oorzaak (nog) weinig of geen weet hebben, doet aan het feit niets af.

Onze maatschappij en samenleving daarentegen profiteren van ditzelfde systeem, zij het dat een kleine minderheid van kapitaalbezitters er het meeste baat bij heeft en een grote minderheid van de bezitlozen er in het geheel niet beter van wordt. Het valt niet te loochenen dat de maatschappij en de bevolking op de nederlandse Antillen hun welvaart en hun bestaan te danken hebben aan onttrekking van inkomen aan de venezolaanse natie, op wier vastelandsdrempel zij zich nog wel bevinden.

Het kan moeilijk anders of de nederlandse Antillen moeten volgens Venezolanen en andere volken in onderontwikkelde landen niet alleen als een kolonie van Nederland beschouwd worden, maar evenzeer als een voorpost van grote kapitalistiese belangen en handlanger van het ook tegen de industriële ontwikkeling van Venezuela en tegen de emancipatie van de venezolaanse bezitloze bevolking gekante imperialisme. De juistheid van deze visie op de nederlands-antilliaanse staat wordt onderstreept door de houding en het beleid van die staat t.a.v. het grootkapitaal en t.a.v. sosiaal-revolutionaire ontwikkelingen in nabijliggende landen en eilanden.

Men behoeft geen profeet te zijn om te kunnen voorzien dat in de komende tien jaar, mede door de toenemende politieke en militaire interventie der Ver. Staten in interne zaken van volken in Latijnsamerikaanse landen en op caraibiese eilanden, deze volken zich in hun strijd om sosiale rechtvaardigheid zich fel zullen keren tegen het internationaal-kapitalisme en imperialistiese handlangers. In geval van Venezuela kan of zal dit ernstige konsekwenties hebben voor onze samenleving op de Antillen. Tenzij de antilliaanse staat de belangen van de antilliaanse bevolking gaat zien bij de overwining van het revolutionnaire nationalisme met haar sosialistiese tendenzen in die landen in plaats van bij een behoud van de status-quo door nationale en internationale kapitalistiese krachten.

De antilliaanse staat zal dan ook haar houding en beleid t.a.v. het internationaal-kapitalisme en t.a.v. voornoemde volksbewegingen in nabijliggende onderontwikkelde landen en eilanden moeten wijzigen, opdat de nodige integratie van onze maatschappij en samenleving met haar natuurlijk achterland, Venezuela, niet onmogelijk wordt gemaakt. Het isolement tot dat achterland waarin zij zich nu bevinden zou anders een gevaar voor haar voortbestaan kunnen worden.

◆

POLITIEKE PARTIJEN IN LATIJNS AMERIKA

Het politieke toneel in Latijns-Amerika wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid van politieke partijen. Men schat het aantaal op 175, maar noch dit aantal, noch het aantal leden van de diverse partijen is stabiel.

Het is onnodig erop te wijzen dat deze instabiliteit is toe te schrijven aan de historische omstandigheden waarin de partijen gevormd werden en aan de sociaal-politieke realiteit van de adg. Aangezien er niet een enkel patroon is aan te wijzen, dat van toepassing is voor het gehele continent, wordt hierbij een indeling gegeven naar de meest gangbare westerse begrippen.

Partijen van Rechts

Deze omvatten in de eerste plaats de conservatieve partijen, de traditionele verdedigers van de belangen van de latifundisten. Genoemd kunnen worden in **Argentina:** de Democratische Conservatieve Partij, de Federatie van Centrumpartijen en de Unie van het Volk. In **Brazilië** de Democratische Nationale Unie; de Conservatieve Partij in **Ecuador;** de Nationalistische Partij in **Honduras;** de Traditionalistische Conservatieve Partij in **Nicaragua.**

Wat betreft haar sosiaal-politiek program dient de Nationale Aktiepartij in **Mexico** ook bij deze partijen te worden gerekend. Zij zijn alle in die zin met elkaar verwant dat zij openlijk reaktionair zijn en met vreemd kapitaal samenwerken.

Een niet te miskennen feit van de laatste 10 jaren tekent zich af in een crisis binnen deze partijen. Deze heeft geleid tot verlies van stemmen en leden, zoals de laatste verkiezingen in Chile, Argentina, Brazilië en andere landen hebben aangetoond. De conservatieve partijen op het latijns-amerikaanse continent hebben tot nog toe de voornaamste steunpilaar gevonden in de analfabete boerenbevolking, doch onder druk van de massacommunicatiemiddelen is deze invloed aan het tanen. De strijd tussen de mensen die de traditionele leerstellingen aan de nieuwe omstandigheden trachten aan te passen om deze nieuw leven in te blazen en bredere blokken te vormen (zoals bijvoorbeeld het mislukte Demokratisch Front in Chile), en hen die hopen te slagen door vast te houden aan de ultrareaktionaire richting, duidt op het intern probleem van de genoemde partijen.

Liberale partijen

De crisis van de liberale partijen ontwikkelt zich langs dezelfde lijnen. In het bijzonder geldt dit voor Colombia, Chile, Panama, Paraguay en Honduras. Duidelijker treedt deze crisis aan het licht in de Liberale Nationalistische Partij van **Nicaragua,** de Radikale Liberale Partij in **Ecuador** en de "Blanco" Partij in **Uruguay.**

De liberale partijen die een zekere positieve rol speelden in de vorige eeuw zijn de laatste jaren verder naar rechts afgedreven. De opkomst na WO II van een geintegreerde oligarchie van bourgeoise en latifundisten verzachtte de tegenstelling tussen liberalen en conservatieven. Heden ten dage vormen zij dan ook vaak eenheidsfronten. Het is kenmerkend, dat in sommige landen de liberalen behoudender zijn dan de conservatieven. Een goed voorbeeld hiervan vormt Colombia met het Nationale Front.

In Chile zijn de liberalen eveneens moeilijk van de conservatieven te onderscheiden, in andere landen hebben de liberale partijen hun oorspronkelijk karakter volkomen verloren. Zij zijn instrumenten geworden van diktatoriale regimes of zijn geheel machteloos tegenover hen (o.a. de Liberale Partij in **Paraguay).**

Vooral na 1950 hebben in Latijns-Amerika diktatoriale regimes gebruik gemaakt van de daling van de invloed der traditionalistische partijen op de bevolking. Tal van nieuwe partijen van rechts verschenen op het politieke toneel. Partijen die een zekere massa basis bezaten, voornamelijk onder verpauperde stedelingen. Figuren zoals Rafael Trujillo, Balaguer in Santo Domingo, Odría in Peru en Rojas Pinilla in Colombia hebben dergelijke partijen opgericht die tot op heden nog zeer aktief zijn, zij het onder andere leiders.

Pseudo-regeringspartijen

Een veel voorkomend verschijnsel in het partijen-oerwoud in La-Amerika zijn de pseudo-regerings-

partijen die maar een kort leven hebben en die voornamelijk dienen als instrument voor een verkiezingsfarce. Tot deze groep behoorden onder andere de Constitutionele Demokratische Partij in **Guatemala,** de Nationale Verzoeningspartij en de Revolutionaire Partij van Demokratische Eenwording in **El Salvador.**

Voorts zijn er tal van kleine doch zeer agressieve pro-fascistische partijen en groepen te vinden. Wij noemen de Sosialistische Falange in **Bolivia,** de Nationale Bevrijdingsbeweging in **Guatemala,** die de belangen van de gewezen diktator Castillo Armas verenigt, de Revolutionaire Nationalistische Aktiepartij in **Ecuador,** de Tacuarabeweging in **Argentina,** de Sinarquistas in **Mexico** en de Ortodokse Republikeinse Partij in **Honduras.**

De groep rechtse partijen kan worden afgesloten met een groep partijen die in oppositie zijn tegen de desbetreffende diktatoriale regimes. Deze partijen hebben niet minder conservatieve programmas dan de reeds genoemde groeperingen. Zij vertegenwoordigen grotendeels de belangen van verstoten latifundisten. Onder deze partijen kunnen gerangschikt worden de partij van ex-diktator Ydigoras Fuentes van **Guatemala** de Nationale Demokratische Verzoeningspartij, de Vooruitstrevende Partij van het Volk in **Honduras,** die gebroken heeft met de Nationale Conservatieve Partij. De leiding van deze Vooruitstrevende Partij berust bij niemand minder dan de ex-diktator Tiburcio Carias.

Centrum partijen

In het centrum van het politieke spectrum staan tal van partijen die door intellectuelen of door reformisten geleid worden. Deze groeperingen begunstigen i.h.a. de kapitalistische ontwikkeling van Latijns-Amerika. Zij steunen in het algemeen op de urbane middenklasse. Omstreeks de eeuwwisseling stichtte de opkomende industriële bourgeoisie van sommige landen radikale partijen die brede demokratische programmas opstelden, waarin voornamelijk werd aangedrongen op sosiale verbeteringen en beperking van de invloed van Kerk en latifundisten.

Onder deze categorie vallen: de Radikale Partij in **Chile,** in **Argentina** de Burgerlijk Radikale Unie en de daaruit gesplitste Beweging voor Integratie en Ontwikkeling, voorts de Burgerlijke Radikale Unie van het Volk en de Demokratische Progressieve Partij. Deze groep wordt gecompleteerd door de "Batllisten" Partij in **Uruguay,** de Nationale Republikeinse Partij in **Costa Rica** en de Partij der Vernieuwingsaktie in **El Salvaodr.**

De nationaal-reformistische partijen die waren opgericht als volkspartijen, demokratisch-revolutionaire of zelfs anti-imperialistische partijen zijn legio. Wij noemen onder meer de APRA in **Peru,** de Acción Democrático in **Venezuela,** de Nationale Bevrijdingspartij in **Costa Rica** van José Figueres, de Revolutionaire "Febrerista"-partij in **Paraguay,** de Demokratische Volkspatrij in **Puerto Rico,** de Revolutionaire Partij geleid door Mario Méndez Montenegro in **Guatemala,** de Dominicaanse Revolutionaire Beweging (Juan Bosch), de Nationalistische Revolutionaire Beweging in **Bolivia,** de Revolutionair Constitutionele Partij in **Mexico,** en tot op zekere hoogte de Sociaaal-Demokratische Partij in Brazilië waar Kubitschek een exponent van was.

Deze volkspartijen begonnen in de regel met aankondiging van ambitieuze programmas voor sosiale hervormingen. Zij verklaarden veelal demokratische vrijheden voor te staan, evenals een onafhankelijke nationale politiek en grotere regeringscontrole op de economie en de activiteiten van buitenlands groot-kapitaal.

Zij wonnen veel aan prestige door aktief deel te nemen aan de strijd tegen diktatoriale regimes. Zo vocht bijvoorbeeld de Accion Democratico tegen de diktatuur van Marcos Perez Jiménez. Ten gevolge hiervan verbreedde zich de klassebasis van de nationaal-reformistische partijen.

Hiertegenover staat echter de politiek van de belangrijkste exponenten uit deze groeperingen. De topleiding van de APRA begon een openlijke flirt met de extreemrechtse Odría-groep. Na 1958 toen de Accion Democratico in Venezuela aan de macht kwam heeft de top (Bethencourt incluis) alle beloftes van vroeger (landbouwhervormingen) laten varen terwille van imperialistische belangen.

Een kleinere groep uit het centrum vormen de politieke groeperingen die de belangen van de nationale bourgeoisie tot uitdrukking brengen. Hieronder vallen onder meer de Partij voor Volksaktie in **Peru,** de Revolutionaire Demokratische Unie in **Guatemala,** de Republikeinse Demokratische Unie in **Venezuela** en de Liberale Revolutionaire Beweging in **Colombia.** Hun politieke platforms gaan niet verder dan het eisen van respect voor de Grondwet en demokratische vrijheden.

In een volgend nummer van Kambio zullen we aandacht besteden aan de christen-demokratische en sosialistische partijen.

◆

"De accijnzen op gasoline, sigaretten en drank zullen worden verhoogd ingaande 15 juli 1967"....

Dr. E. Jonckheer, 15 juli 1967

De Regering wil hiermee: "De minst draagkrachtigen het minst treffen..."

Dr. E. Jonckheer, 15 juli 1967

Conclusie: de minst draagkrachtigen op de Antillen houden niet van alcohol, roken uitsluitend grote sigaren, en gebruiken dieselolie als brandstof in hun sleeën.

Openbare Leeszaal en Bib.
Wilhelminastraat
Aruba

